

УДК 811(07)+378.016:81

Дмітренко Наталя Євгенівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри методики навчання іноземних мов,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
nataliadmitrenko0302@gmail.com

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

У статті розглянуто теоретико-методичний аспект професійно орієнтованого англomовного спілкування. Автор аналізує наявні визначення та окреслює основні характеристики й особливості професійно орієнтованого англomовного спілкування. До відмінностей професійно орієнтованого спілкування відносять: раціональність, обмеженість, аналітичність, обов'язковість, регламентованість. З'ясовано, що професійно орієнтоване англomовне спілкування відбувається завдяки виникненню потреби в реалізації мовленнєвого наміру, а комуніканти виступають як носії певних соціальних стосунків, що виникають у професійній сфері спілкування і реалізуються в конкретних мовленнєвих ситуаціях. У процесі професійно орієнтованого англomовного спілкування в особистості комуніканта розвиваються такі якості спілкування: трансперсональність, конгруентність, конструктивність, співпраця, рефлексія. Структура професійно орієнтованого англomовного спілкування містить компоненти: комунікативний (обмін інформацією відбувається з метою досягнення професійних цілей), інтерактивний (обмін знаннями, ідеями та уміння співвідносити дії з конкретною ситуацією) і перцептивний (процес сприйняття партнерами один одного, встановлення взаєморозуміння). До основних функцій професійно орієнтованого англomовного спілкування відносять: інформаційно-комунікативну (охоплює процеси прийому і передачі інформації), регуляційно-комунікативну (пов'язана зі взаємним коригуванням дій при здійсненні спільної діяльності), афективно-комунікативну (належить до емоційної сфери людини). У професійно орієнтованому англomовному спілкуванні виокремлюють три рівні: когнітивний, діяльнісний і професійний. У статті висвітлено зовнішні умови (фізичні, соціальні і часові), які накладають обмеження на комуніканта в процесі професійно орієнтованого англomовного спілкування.

Ключові слова: професійно орієнтоване англomовне спілкування; сфера спілкування; мовленнєва ситуація; комунікація; перцепція; інтеракція.

Дмитренко Наталя Евгениевна,
кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры методики обучения иностранным языкам,
Винницкий государственный педагогический университет
имени Михаила Коцюбинского
nataliadmitrenko0302@gmail.com

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОГО АНГЛОЯЗЫЧНОГО ОБЩЕНИЯ

В статье рассматривается теоретико-методический аспект профессионально ориентированного англоязычного общения. Автор анализирует имеющиеся опре-

деления и освещает основные характеристики и особенности профессионально ориентированного англоязычного общения. К отличительным особенностям профессионально ориентированного общения относят: рациональность, ограниченность, аналитичность, обязательность, регламентированность. Выяснено, что профессионально ориентированное англоязычное общение происходит благодаря возникновению потребности в реализации речевого намерения, а коммуниканты выступают как носители определенных социальных отношений, возникающих в профессиональной сфере общения и реализуются в конкретных речевых ситуациях. В процессе профессионально ориентированного англоязычного общения в личности коммуниканта развиваются следующие качества общения: трансперсональность, конгруэнтность, конструктивность, сотрудничество, рефлексия. Структура профессионально ориентированного англоязычного общения включает коммуникативный (обмен информацией происходит с целью достижения профессиональных целей), интерактивный (обмен знаниями, идеями и умение соотносить действия с конкретной ситуацией) и перцептивный (процесс восприятия партнерами друг друга, установления взаимопонимания) компоненты. К основным функциям профессионально ориентированного англоязычного общения относят: информационно-коммуникативную (охватывает процессы приема и передачи информации), регуляционно-коммуникативную (связана с взаимной корректировкой действий при осуществлении совместной деятельности), аффеکتивно-коммуникативную (относится к эмоциональной сфере человека). В профессионально ориентированном англоязычном общении выделяют три уровня: когнитивный, деятельностный и профессиональный. Освещены внешние условия (физические, социальные и временные), которые накладывают ограничения на коммуниканта в процессе профессионально ориентированного англоязычного общения.

Ключевые слова: профессионально ориентированное англоязычное общение; сфера общения; речевая ситуация; коммуникация; перцепция; интеракция.

Dmitrenko Natalia,
PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Methods of Teaching
Foreign Languages,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
nataliadmitrenko0302@gmail.com

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT OF PROFESSION-BASED ENGLISH COMMUNICATION

The article deals with the theoretical and methodological aspect of profession oriented English communication. The

author analyzes the existing definitions and outlines the main characteristics and features of profession oriented English communication. Differences of profession oriented communication include: rationality, limitation, analytics, obligatory, regularity. It is cleared up that profession oriented English communication operates due to the need of communicative intent, and communicators have certain social relations that arise in the professional sphere of communication and are realized in specific communicative situations. In the process of profession oriented English communication, the personality of communicator develops the following qualities of communication: transpersonality, congruence, constructiveness, cooperation, reflection. The structure of profession oriented English communication includes communicative (exchange of information with the purpose of achieving professional goals), interactive (exchange of knowledge, ideas and ability to relate actions to a specific situation) and perceptual (process of perception by partners of each other, mutual understanding). The main functions of profession oriented English communication include: informative and communicative (the processes of receiving and transmitting information), regulatory and communicative (the mutual correction of actions in the implementation of joint activities), affective and communicative (refers to the emotional sphere). In profession oriented English communication there are three levels: cognitive, active and professional. External conditions (physical, social and temporal), which impose restrictions on the communicator in the process of profession oriented English communication, are highlighted.

Key words: profession oriented English communication; communicative sphere; communicative situation; communication; perception; interaction.

Постановка проблеми. Професійно орієнтоване англomовне спілкування є необхідною умовою виконання професійних обов'язків і впливає на стабілізацію і розвиток основних професійних якостей, забезпечуючи тим самим значною мірою конкурентоспроможність майбутнього фахівця, який здатен користуватися іноземною мовою з різними цілями: при вивченні зарубіжної наукової літератури і при практичному застосуванні фахових текстових матеріалів; при спілкуванні іноземною мовою з окремими людьми і з цілою аудиторією фахівців, беручи участь в бесідах і диспутах за професійним спрямуванням; для підтримки розмови соціокультурного характеру з англomовними фахівцями, дотримуючись правил властивого їм етикету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема професійно орієнтованого англomовного спілкування студентів немовних спеціальностей розглядається дослідниками з різних галузей знань: психології (Г. М. Андреева, І. О. Зимня, О. О. Леонтьєв, Б. Ф. Ломов та інші), педагогіки (А. Н. Ксенофонтова, С. Н. Мітіна, Ю. В. Варданян, А. В. Хуторський та інші), методики навчання іноземних мов (І. Л. Бім, Н. Д. Гальскова, С. Ю. Ніколаєва, А. М. Щукін та інші).

Мета статті: висвітлити теоретико-методичний аспект професійно орієнтованого англomовного спілкування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під спілкуванням розуміють складний, багатоплановий процес встановлення і розвитку контактів між людьми, який породжується потребами в спільній діяльності і включає в себе обмін інформацією, створення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття і розуміння партнера.

Психолог Б. Ф. Ломов розглядає спілкування як взаємодію двох чи більше суб'єктів, яка проявляється в обміні між ними повідомленнями, які мають предметний і емоційний аспекти (Ломов, 1999, с. 248). На думку Н. Д. Гальскової, спілкування — це не просто обмін інформацією, спрямований на досягнення певної мети, а активна взаємодія учасників цього процесу, мета якого найчастіше має немовних характер (Гальскова, 2000, с. 127). Специфіка спілкування, на відміну від інших видів взаємодії, полягає в тому, що в процесі спілкування проявляються психологічні якості людей. У процесі навчання майбутній фахівець повинен розвинути здібності встановлювати контакт із соціумом (соціально орієнтоване спілкування), а також реалізувати себе в професійно орієнтованому спілкуванні (Баранова, 2012).

Під професійно орієнтованим спілкуванням розуміємо соціально орієнтовану діяльність, яка здійснюється в певному професійно-навчальному середовищі для регуляції всіх видів квазіпрофесійних відносин на основі розв'язання комунікативних завдань, що використовує вербальні та невербальні засоби мови, які є властивими певному професійному і культурному середовищу, у якому це спілкування здійснюється, і яка має на меті оптимізацію даної діяльності (Гончарова, 2005, с. 54).

Психолог Б. М. Ребус визначає головну мету професійно орієнтованого спілкування як «вплив комунікатора на оточуючих з тим, щоб наблизити співрозмовників до себе, схилити їх до певних дій і вчинків, змінити їхні погляди і думки» (Ребус, 2001, с. 6). Крім цього, до цілей професійно орієнтованого спілкування відносяться встановлення умов співпраці та досягнення домовленості між зацікавленими сторонами або одностороннє визначення позиції з якого-небудь питання.

До особливостей професійно орієнтованого спілкування відносять: підпорядкування принципу раціональності та доцільності; обмеження кількості тем професійно орієнтованого спілкування; передбачення підведення деяких підсумків, спільних

рішень або угод; перформативний характер, що передбачає обов'язковість дій; регламентованість, тобто підпорядкованість встановленим правилам і обмеженням.

Зазначені особливості визначаються типом професійно орієнтованого спілкування, його формою, ступенем офіційності і тими конкретними цілями і завданнями, які стоять перед студентами (Гейхман, 2003, с. 45).

Дослідниця О. А. Стеблецова відзначає такі *особливості* професійно орієнтованого спілкування, які пов'язані з комунікантами, як от: партнер в професійно орієнтованому спілкуванні завжди виступає як особистість, яка значуща для суб'єкта; людей, що спілкуються зазвичай вирізняє достатнє взаєморозуміння в питаннях справи, що обговорюється; основне завдання професійно орієнтованого спілкування – продуктивна співпраця, досягнення індивідуальних результатів (Стеблецова, 2001, с. 25).

На думку А. С. Андрієнко, виходячи із специфіки професійно орієнтованого спілкування, необхідно розглядати такі значущі якості особистості в процесі спілкування, як:

- асертивність – здатність відстоювати і аргументовано доводити свою точку зору, долати смислові бар'єри, впевнено і обґрунтовано відстоювати власну думку у різних формах мовленнєвої діяльності;
- атрактивність – уміння зацікавлювати співрозмовника, привернути його увагу до своєї точки зору, шляхом використання відповідних вербальних і невербальних засобів оформлення мовленнєвої взаємодії, які обумовлені конкретним контекстом і мовленнєвою ситуацією (Андрієнко, 2017, с. 32).

Аналіз науково-методичних праць з проблеми становлення вторинної мовної особистості студента в процесі розвитку іншомовної комунікативної компетентності засвідчив, що центральними поняттями та психологічними аспектами сприйняття, які визначають якість і сприяють продуктивності англомовного спілкування, є: емпатія, доброзичливість, конкретність і толерантність. У процесі отримання діалогічного і полілогічного досвіду в особистості комуніканта розвиваються такі якості спілкування:

- трансперсональність – установлення зв'язку зі співрозмовником;
- конгруентність – природність, щирість, відкритість у стосунках і поведінці;
- конструктивність – здатність позитивно спри-

ймати і вирішувати конфлікти ненасильницьким шляхом;

- співпраця – уміння працювати в команді, взаємодіяти з іншими, не утискаючи їх прав і інтересів і роблячи внесок у спільну справу;
- рефлексія – здатність аналізувати свої вчинки, свій розвиток з позиції духовного запиту до себе, в контексті руху до своєї цілісності (Корочкина, 2000, с. 3).

Іншомовне спілкування, за визначенням І. А. Бодуена де Кортуне і Ф. де Сосюра, – це сукупність різноманітних форм стосунків і взаємодії між індивідами і групами, які належать різним культурам, у процесі якого кожен з них окремо або по чергово виступає виробником або споживачем інформації шляхом використання вербальних і / чи невербальних знаків (Saussure, 1959).

Під професійно орієнтованим англомовним спілкуванням розуміється спілкування, здійснюване в рамках професійної діяльності фахівця. Воно вимагає наявності спеціальних знань не тільки в галузі англійської мови, але також знань, норм і правил поведінки того соціуму, в якому реалізується дане спілкування. Предметом професійно орієнтованого англомовного спілкування виступає механізм соціальної регуляції спільної трудової діяльності людей засобами інформаційно-комунікативної і психологічної взаємодії, спрямованої на реалізацію суспільно-значущих цілей професійної діяльності.

Професійно орієнтоване англомовне спілкування відбувається завдяки виникненню потреби в реалізації певного *мовленнєвого наміру*, досягнення або недосагнення якого визначає результат мовленнєвого спілкування. У ході спілкування комуніканти виступають як носії певних соціальних стосунків, що виникають у професійній *сфері спілкування* і реалізуються у *конкретних мовленнєвих ситуаціях* (Вайсбурд, 2001).

Мовленнєвий намір (комунікативний намір, комунікативна мета, комунікативна інтенція) – мисленнєве передбачення учасниками комунікації бажаного для них результату спілкування. В основі мовленнєвого наміру лежить мотив, мета і зміст мовленнєвого висловлювання (Ніколаєва, 2010, с. 4).

Сфера спілкування – взаємопов'язаний комплекс ситуацій і тем спілкування, видів мовленнєвої діяльності, обумовлених потребами студентів (Азимов, & Шукин, 2009, с. 299). У процесі вивчення англійської мови у ЗВО майбутні фахівці повинні вміти орієнтуватися й реалізовувати свої комуніка-

тивні наміри, перш за все, у професійно орієнтованій сфері спілкування, а також в особистісній, публічній і освітній.

Під *мовленнєвою ситуацією* розуміють динамічну систему взаємодіючих конкретних факторів об'єктивного і суб'єктивного планів, які залучають людину до мовленнєвого спілкування і визначають її поведінку в межах одного акту спілкування (Скалкин, 1981). Мовленнєва ситуація включає чотири чинники:

- 1) обставини дійсності, в яких відбувається комунікація;
- 2) стосунки між комунікантами;
- 3) мовленнєві наміри;
- 4) реалізацію самого акту спілкування, який створює нові стимули до мовлення (Ніколаєва, 2010, с. 4).

Згідно Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти мовленнєва ситуація має такі зовнішні характеристики: сфера, місце, соціальна характеристика місця події, учасники спілкування, предмети, події, дії і тексти (2018, с. 46). Отже, у навчальному процесі необхідно моделювати ситуацію спілкування з урахуванням усіх визначених параметрів і розвивати у студентів уміння використовувати мовні засоби іноземної мови у відповідності до цих параметрів (Ніколаєва, 2010, с. 5).

Беручи до уваги різні ознаки професійно орієнтованого англомовного спілкування, поділяємо його на: *усне* – *письмове* (за формою мови); *діалогічне* – *монологічне* (за одно- і двобічною спрямованістю мови між мовцем і слухачем); *міжособистісне* – *публічне* – *масове* (за кількістю учасників); *безпосереднє* – *опосередковане* (за відсутністю / наявністю опосередкованого апарату); *контактне* – *дистантне* (за положенням комунікантів відносно один одного); *приватне* – *офіційне* (за взаємовідносинами); *вільне* – *стереотипне* (з точки зору дотримання правил побудови тексту); *кооперативне* – *конфліктне* (з точки зору особистісних відносин і оцінок); *інформативне* – *фактичне* (за характером змісту, що передається) (Азимов, & Шукин, 2009, с. 172).

До особливих видів професійно орієнтованого англомовного спілкування відносять: *вертикальне*: інформація направлена зверху вниз, що відповідає ієрархічній структурі організації, тобто від вищого адміністративного складу до виконавців; і навпаки – знизу вгору, коли керівник відчуває потребу в інформації від службовців; *горизонтальне*: обмін діловою інформацією між співробітниками, які

займають рівне становище в організації, як всередині одної організації, так і між організаціями (Гальскова, 2000, с. 5).

Крім того, професійно орієнтоване англомовне спілкування може бути *вербальним* – *невербальним*, *реальним* – *віртуальним*, *педагогічним* – *непедагогічним* тощо.

Перераховані ознаки професійно орієнтованого англомовного спілкування формують його характерні особливості. Сильові відмінності виявляються між усним і писемним мовленням, якщо професійно орієнтоване писемне мовлення є прикладом офіційно-ділового стилю, то усне мовлення включає в себе риси різних стилів. Відмінності проявляються також в організації тексту і синтаксичних особливостях між діалогічним і монологічним мовленням, оскільки діалогічне спілкування – це насамперед міжособистісне спілкування, а монолог найчастіше представлений в публічних виступах і промовах. Дистантне спілкування завжди буде опосередкованим, оскільки проявляється в телефонних розмовах, поштових відправленнях, повідомленнях за допомогою інтернету та інше. Контактне спілкування – відрізняється підвищеною увагою до інтонаційного оформлення мовлення (в усному спілкуванні), стислістю і регламентованістю, можливістю використання невербальних засобів спілкування.

На думку дослідників Н. Д. Гальскової, С. Ю. Ніколаєвої, А. М. Шукіна, основними *вимогами*, що висуваються до організації процесу спілкування фахівців, є: а) спільна мова (у тому числі мова спеціальності); б) використання широкого спектру формальних та неформальних інструментів взаємодії; в) цілеспрямованість; г) структурна організованість; г) інформаційна ефективність; д) врахування можливих перешкод в процесі професійно орієнтованого англомовного спілкування.

На думку М. С. Кагана, структура професійно орієнтованого англомовного спілкування містить три компоненти: *суб'єкти спілкування* (в чийй свідомості заключні мотиви і цілі спілкування); *засоби* (мова, механізм, способи реалізації); *соціокультурне середовище* (яке обумовлює характер і форми спілкування) (1988, с. 252).

Розглядаючи процес професійно орієнтованого англомовного спілкування як сукупність взаємопов'язаних процесів, Г. М. Андреева до *структури* професійно орієнтованого англомовного спілкування включає три компоненти: 1) *комунікативний* (інформаційний) (обмін інформацією відбувається

з метою досягнення професійних цілей, вирішення проблем та інше); 2) *інтерактивний* (обмін знаннями, ідеями, діями та уміння співвідносити дії з конкретною ситуацією); 3) *перцептивний* (процес сприйняття партнерами один одного, встановлення взаєморозуміння) (2001, с. 63).

На нашу думку, задля функціонування трьох компонентів професійно орієнтованого англомовного спілкування необхідно, щоб його суб'єкти володіли деякими особистісними характеристиками і універсальними вміннями:

- *для комунікації*: допускати наявність різних точок зору; домовлятися і знаходити компроміс у спільній діяльності; використовувати мовлення для регуляції своїх дій; формувати власну позицію і думку; адекватно застосовувати комунікативні засоби;
- *для перцепції*: адекватно сприймати пропозиції інших людей; орієнтуватися на думку партнера; виокремлювати важливу, необхідну для розуміння інформацію із озвученого / написаного партнером;
- *для інтеракції*: прагнути до координації різних думок у співробітництві; контролювати дії партнера; використовувати мовлення для регуляції власної дії; проявляти пізнавальну ініціативу у взаємодії.

До основних *функцій* професійно орієнтованого англомовного спілкування відносять:

- *інформаційно-комунікативну*, що охоплює процеси прийому і передачі інформації;
- *регуляційно-комунікативну*, пов'язану зі взаємним коригуванням дій при здійсненні спільної діяльності;
- *афективно-комунікативну*, що відноситься до емоційної сфери людини і відповідає потребам у зміні її емоційного стану (Гейхман, 2003, с. 146).

Дослідники Н. В. Неверова, Л. В. Рибакіна виокремлюють три рівні професійно орієнтованого англомовного спілкування:

- *когнітивний*, який спрямований на створення ситуації спілкування на основі знань про правила, стилі і прийоми взаємодії і поведінки;
- *діяльнісний*, який відображає уміння і навички спілкування, які орієнтовані на розуміння, дотримання норм взаємодії;
- *професійний*, який характеризується сформованістю таких особистісних якостей, як адекватність на вчинки партнерів, гнучкість і уважність при оцінці взаємовідносин, уміння управляти комунікативними процесами та інше (2017, с. 98).

На думку М. А. Акопової (2001, с. 5), у процесі навчання професійно орієнтованого англомовного спілкування викладач повинен бачити своє завдання у формуванні іншомовної професійної картини світу фахівця, тобто таких знань, навичок і умінь фахівця у сфері іншомовної комунікації, які вбирали б у себе цінності культури, що вивчається, і забезпечували можливість його участі в діалозі культур, що вимагає вивчення і зіставлення професійних картин світу іншомовних фахівців, зайнятих в одній професійній сфері, і виявлення в них національно-культурних компонентів, що підлягають засвоєнню в процесі навчання.

Слід зазначити, що зовнішні умови, у яких здійснюється професійно орієнтоване англомовне спілкування, накладають різні обмеження на користувача / студента та його / її співрозмовників, серед них виділяють:

1) *Фізичні умови*:

- для усного мовлення: чіткість вимови; навколишні шуми (поїзди, літаки, атмосферні умови тощо); перешкоди (натоп на вулиці, у кафе та інше); розлади (пошкодження систем публічного зв'язку); погодні умови (вітер, сильний холод та інше);
- для писемного мовлення: погана якість друку; нерозбірливий почерк; погане освітлення та інше.

2) *Соціальні умови*: кількість співрозмовників і ступінь їхнього знайомства; відносний статус учасників спілкування; наявність аудиторії; соціальні взаємини між учасниками (наприклад, дружба / ворожнеча, співпраця).

3) *Часові незручності*: різниця у часовому тиску для мовця / слухача (реальний час) і для того, хто пише / читає; час для підготовки (наприклад, імпровізація / звичайна ситуація / попередня підготовка до промов, доповідей тощо); обмеження в часі (наприклад, правилами, поточними зобов'язаннями, певними подіями або вчинками), яке встановлюється для монологічного або діалогічного мовлення; інші негативні чинники: фінансового характеру; ситуації тривожного стану (наприклад, іспити) тощо (Council of Europe, 2018, с. 47).

Навчання професійно орієнтованого англомовного спілкування в умовах немовного закладу вищої освіти пов'язане з низкою обмежень. Будучи, в основному, навчальним спілкуванням, це передбачає, що комунікативні цілі впливають доволіно

з природних умов спілкування, і визначаються ззовні, наприклад викладачем. Водночас, статус майбутнього спеціаліста і конкретний профіль його навчальної діяльності в цілому допускають визначення можливості виходу за межі навчального спілкування, в силу його зацікавленості в інформації, яка стосується його спеціальності. Таким чином, процес неопосередкованого і опосередкованого професійно орієнтованого англomовного спілкування на аудиторних і позааудиторних заняттях повинен представляти собою аналог процесу спілкування в природних умовах або наближених до нього (Комарова, 2001, с. 59).

До сутнісних характеристик процесу навчання професійно орієнтованого англomовного спілкування відносимо:

- можливість формування особистісних якостей у процесі педагогічної взаємодії;
- комунікативну орієнтованість, як основу процесу навчання;
- усвідомленість студентами структури мовленнєвих дій, умінь, цілей, завдань, способів їх досягнення робить студента суб'єктом навчального процесу, створює передумови для співпраці викладача і студента, а також для подальшого автономного навчання;
- поетапність розвитку комунікативних умінь професійно орієнтованого англomовного спілкування (Крапивина, 2003, с. 6).

Таким чином, професійно орієнтоване англomовне спілкування майбутніх фахівців – це вільне, практичне володіння англomовним мовленням, уміння говорити правильно, швидко і динамічно як в діалозі так і в монологі, добре розуміти мовлення, яке прослуховується чи прочитується; включає усвідомлення явищ мови і мовлення, володіння усіма сторонами мовлення (фонетичною, граматичною, лексичною) і розвитку на цій основі уміння будувати зв'язне мовленнєве висловлювання; передбачає удосконалення умінь обирати найефективнішу стратегію мовленнєвої поведінки, розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма), а також усіх умінь і навичок, які лежать в їх основі; включає мовленнєву культуру, грамотність, знання про функції мови, володіння усним і письмовим мовленням; включає уявлення студентів про моделювання різних форм спілкування і передбачає розвиток умінь оцінювати інформацію, організовувати увагу і мисленнєву діяльність співрозмовника, здійснювати рефлексію процесу спілкування, володіти мовленнєвою культурою.

Результати дослідження. Отже, аналіз теоретичних положень і методичних понять, дає підстави визначити професійно орієнтоване англomовне спілкування майбутніх фахівців як активну взаємодію суб'єктів навчання, у процесі якого відбувається обмін інформацією, досвідом, знаннями, навичками і уміннями у рамках майбутньої професійної діяльності. До основних умінь професійно орієнтованого англomовного спілкування відносимо мовленнєві уміння в аудіюванні, говорінні, читанні і письмі, на основі яких формується розвивається іншомовна мовленнєва компетентність.

Перспективи подальших наукових розвідок. У руслі нашого дослідження є необхідність простежити зв'язок між поняттями: спілкування, мова, мовлення, мовленнєва діяльність, які пов'язані з поняттям іншомовна мовленнєва компетентність.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Азимов, Э. Г., & Щукин, А. Н. (2009). *Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)*. Москва: ИКАР.
- Акопова, М. А. (2001). Пути совершенствования преподавания иностранных языков в техническом вузе. *Вопросы методики преподавания в вузе*, 3, 3-11.
- Андреева, Г. М. (2001). *Социальная психология*. Москва: Аспект Пресс.
- Анриенко, А. С. (2017). *Компетентностный подход к обучению иностранному языку в системе профессиональной подготовки студентов неязыкового вуза: монография*. Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс».
- Баранова, Н. А. (2012). Профессионально-ориентированное общение менеджеров как методическая категория. Т. С. Бабарькина (Ред.), *Слово: парадигмы исследования: монография*. (с. 19-28). Архангельск: ИПЦ САФУ.
- Вайсбурд, М. Л. (2001). *Использование учебно-речевых ситуаций при обучении устной речи на иностранном языке*. Обнинск: Титул.
- Гальскова, Н. Д. (2000). *Современная методика обучения иностранным языкам: Пособие для учителей*. Москва: АРКТИ.
- Гейхман, Л. Н. (2003). *Интерактивное обучение общению (общепедагогический подход)*. (Дис. докт. пед. наук). Пермский государственный технический университет. Екатеринбург.
- Гончарова, М. В. (2005). *Методика анализа ситуаций в обучении студентов иноязычному профессионально-ориентированному общению (на материале специальностей «Менеджмент», «Управление»)*. (Дис. канд. пед. наук). Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова, Москва.
- Каган, М. С. (1988). *Мир общения: Проблемы межсубъектных отношений*. Москва: Политиздат.
- Комарова, Э. П. (2001). *Теоретические основы профессионального обучения иноязычному опосредованному общению в неязыковом вузе*. (Дис. докт. пед. наук). Воронежский государственный педагогический университет, Воронеж.

- Корочкіна, М. Г. (2000). *Формирование межкультурной компетенции и вторичной языковой личности студентов неязыкового вуза*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Таганрогский государственный радиотехнический университет, Таганрог.
- Крапивина, М. Ю. (2008). *Обучение иноязычному профессионально-ориентированному общению: методические рекомендации для преподавателей*. Оренбург: ГОУ ОГУ.
- Ломов, Б. Ф. (1999). *Методологические и теоретические проблемы психологии*. Москва: Наука.
- Неверова, Н. В., & Рыбакова, Л. В. (2017). Основы формирования коммуникативной компетенции в процессе иноязычного общения у студентов неязыкового вуза. *Педагогика и психология образования*, 2, 96-102.
- Ніколаєва, С. Ю. (2010). Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах. *Іноземні мови*, 3 (63), 3-11.
- Ніколаєва, С. Ю. (Ред.). (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Київ: Ленвіт.
- Ребус, Б. М. (2001). *Психологические основы делового общения: Учебное пособие: Для слушателей фак. повышения квалификации и проф. переподгот. управлен. кадров образования*. Москва: Илекса.
- Скалкин, В. Л. (1981). *Основы обучения устной иноязычной речи*. Москва: Русский язык.
- Стеблецова, А. О. (2001). *Национально-культурная специфика делового текста: на материале английского и русского языков*. (Дис. канд. фил. наук). Воронежский государственный университет, Воронеж.
- Council of Europe, (2018). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment – Companion volume with new descriptors*. Strasbourg: Council of Europe Publishing. Взято з www.coe.int/lang-cefr.
- Saussure, F. (1959). *Course in general linguistics*. transl. Wade Baskin. New York: Philosophical Library.
- Gal'skova, N. D. (2000). *Sovremennaya metodika obucheniya inostrannym yazykam: Posobie dlya uchiteley*. Moskva : ARKTI.
- Geykhman, L. N. (2003). *Interaktivnoe obuchenie obshcheniyu (obshchepedagogicheskiy podkhod)*. (Dis. dokt. ped. nauk). Permskiy gosudarstvennyy tekhnicheskiy universitet. Ekaterinburg.
- Goncharova, M. V. (2005). *Metodika analiza situatsiy v obuchenii studentov inoyazychnomu professional'no-orientirovannomu obshcheniyu (na materiale spetsial'nostey «Menedzhment», «Upravlenie»)*. (Dis. kand. ped. nauk). Moskovskiy gosudarstvennyy universitet imeni M. V. Lomonosova, Moskva.
- Kagan, M. S. (1988). *Mir obshcheniya: Problemy mezhsob"ektnykh otnosheniy*. Moskva: Politizdat.
- Komarova, E. P. (2001). *Teoreticheskie osnovy professional'nogo obucheniya inoyazychnomu oposredovannomu obshcheniyu v neyazykovom vuze*. (Dis. dokt. ped. nauk). Voronezhskiy gosudarstvennyy pedagogicheskiy universitet, Voronezh.
- Korochkina, M. G. (2000). *Formirovanie mezhsob"ektnoy kompeten-tsii i vtorichnoy yazykovoy lichnosti studentov neyazykovogo vuza*. (Avtoref. dis. kand. ped. nauk). Taganrogskiy gosudarstvennyy radiotekhnicheskiy universitet, Taganrog.
- Krapivina, M. Yu. (2008). *Obuchenie inoyazychnomu professional'no-orientirovannomu obshcheniyu: metodicheskie rekomendatsii dlya prepodavateley*. Orenburg: GOU OGU.
- Lomov, B. F. (1999). *Metodologicheskie i teoreticheskie problemy psikhologii*. Moskva: Nauka.
- Neverova, N. V., & Rybakova, L. V. (2017). Основы формирования коммуникативной компетентии в процессе иноязычного общения у студентов неязыкового вуза. *Педагогика и психология образования*, 2, 96-102.
- Nikolaieva, S. Yu. (2010). Zmist navchannia inozemnykh mov i kultur u serednikh navchalnykh zakladakh. *Inozemni movy*, 3 (63), 3-11.
- Nikolaieva, S. Yu. (Red.). (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka*: pidruchnyk dlia stud. klasychnykh, pedahohichnykh i lnhvistychnykh universytetiv. Kyiv: Lenvit.
- Rebus, B. M. (2001). *Psikhologicheskie osnovy delovogo obshcheniya: Uchebnoe posobie: Dlya slushateley fak. povysheniya kvalifikatsii i prof. perepodgot. upravlen. kadrov obrazovaniya*. Moskva: Ilekxa.
- Skalkin, V. L. (1981). *Osnovy obucheniya ustnoy inoyazychnoy rechi*. Moskva: Russkiy yazyk.
- Stebletsova, A. O. (2001). *Natsional'no-kul'turnaya spetsifika delovogo teksta: na materiale angliyskogo i russkogo yazykov*. (Dis. kand. fil. nauk). Voronezhskiy gosudarstvennyy universitet, Voronezh.
- Council of Europe, (2018). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment – Companion volume with new descriptors*. Strasbourg: Council of Europe Publishing. Retrieved from: www.coe.int/lang-cefr.
- Saussure, F. (1959). *Course in general linguistics*. transl. Wade Baskin. New York: Philosophical Library.

Отримано 25.11.2019